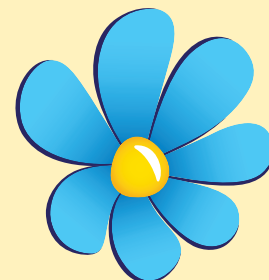
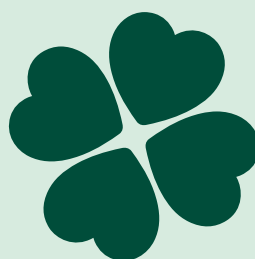
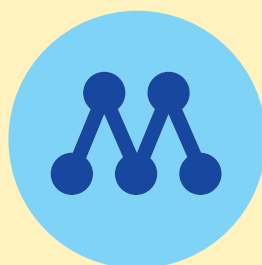

Svensk Dagligvaruhandels partienkät inför riksdagsvalet 2026

Innehåll

	Inledning	3
	Kost & hälsa	4
	Beredskap	10
	Konkurrenskraft	19
	Klimat och miljö	27

Inledning

Om enkäten

Livsmedelskedjan spelar en central roll i människors vardag – för folkhälsa, beredskap, hållbarhet, sysselsättning och hushållens ekonomi. Samtidigt påverkas branschen i hög grad av politiska beslut på både svensk och europeisk nivå. Frågor om matpriser, regleringar, energiförsörjning, klimatkrav och folkhälsa har också fått en framträdande roll i samhällsdebatten inför riksdagsvalet 2026.

Mot denna bakgrund skickade Svensk Dagligvaruhandel under våren 2026 en partienkät till samtliga riksdagspartier. Enkäten genomfördes mellan 23 april och 20 maj 2026 och omfattar fyra områden: hälsa & kost, kris & beredskap, konkurrenskraft samt klimat & miljö. Frågorna utgår från Svensk Dagligvaruhandels prioriterade valfrågor och syftar till att tydliggöra partiernas positioner i centrala frågor för livsmedelskedjan och konsumenterna.

Enkäten innehåller både frågor där partierna fått ta ställning till konkreta politiska förslag och öppna frågor där partierna haft möjlighet att utveckla sina resonemang. Resultaten ger en samlad bild av var det finns bred politisk samsyn, men också vilka frågor som tydligast skiljer partierna åt.

Denna rapport sammanställer partiernas svar och analyserar de viktigaste mönstren och skiljelinjerna i synen på framtidens livsmedelspolitik.

5	Ja, vi kommer att driva frågan aktivt
4	Ja, vi stödjer förslaget
3	Neutral / behöver utredas / delvis
2	Nej, vi stödjer inte förslaget i denna form
1	Nej, vi motsätter oss förslaget
X	Vet ej / Avstår från att svara

Kost & hälsa

Fråga		V	MP	S	C	L	M	KD	SD
HÄLSA	1. Moderniserat regelverk för hälsopåståenden	4	X	3	3	3	4	4	3
	2. Utveckla och modernisera hälsomärkningar	3	5	4	4	3	3	4	2
	3. Incitament för hälsosam produktutveckling	3	5	3	3	3	2	3	2
	4. Information om stegvisa förbättringar i livsmedel	3	5	3	3	4	4	4	2
	5. Lagstadgad åldersgräns för energidryck	4	5	4	2	3	3	5	2

1. Regelverk för hälsopåståenden

Anser ni att regelverket för närings- och hälsopåståenden (EU-förordning 1924/2006) bör moderniseras för att bättre möjliggöra kommunikation om hälsosamma livsmedel?

Vänsterpartiet: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Det är viktigt att regelverk uppdateras i takt med ny kunskap och att vetenskapligt grundad information kan kommuniceras tydligt och begripligt. Samtidigt är det avgörande att konsumentskyddet säkerställs. Som konsument ska man kunna känna sig trygg med att informationen på förpackningar och i reklam är korrekt.”

Miljöpartiet: Vet ej / Avstår från att svara

”Vi kan inte ta ställning i frågan då det varken står vilka artiklar i förordningen som åsyftas eller vad som konkret åsyftas med att ”modernisera”.”

Centerpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Vi stödjer en modernisering av förordningen om den innebär en förenkling av processen för företag att använda sig av godkända påståenden, utan att kompromissa med de vetenskapliga kraven.”

Liberalerna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Moderaterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Kristdemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Vi vill göra det enklare att kommunicera vetenskapligt underbyggda hälsofördelar, hjälpa konsumenter att göra hälsosamma val men samtidigt minska byråkrati för livsmedelsföretag.”

Sverigedemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Det finns en gränsdragningsproblematik här. Det är en synnerligen mångfacetterad diskussion vilka livsmedel som egentligen är hälsosamma.”

2. Utveckling av hälsomärkning

Anser ni att staten bör investera i att utveckla och modernisera Nyckelhålet, inklusive stärkt kommunikation till yngre målgrupper och uppdrag till Livsmedelsverket att utreda kompletterande verktyg för hälsomärkning?

Vänsterpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Nyckelhålet är ett viktigt verktyg för att stärka folkhälsan och vi ser positivt på stärkt information till unga och att modernisera märkningar. För att ta ett bredare grepp om folkhälsa bör frågan också ingå i Livsmedelsstrategin. Tyvärr saknas detta perspektiv i regeringens senaste uppdatering av strategin.”

Miljöpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

Ingen kommentar.

Centerpartiet: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Vi är positiva till de frivilliga märkningar som finns av hälsosamma produkter, inklusive Nyckelhålet.”

Liberalerna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Moderaterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Kristdemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Vi vill göra det enklare för konsumenter – även yngre målgrupper – att göra genomtänkta val, samtidigt som märkningen fortsatt ska vara vetenskapligt förankrad och enkel att använda för livsmedelsföretag.”

Sverigedemokraterna: 2 = Nej, vi stödjer inte förslaget i denna form

”Det är väldigt svårt för staten angöra vilka enskilda produkter som är hälsosamma. Konsumenten bör fatta sina val utifrån tillgänglig kunskap.”

3. Incitament för hälsosam produktutveckling

Anser ni att ekonomiska incitament bör införas för att främja utveckling av hälsosamma och näringsrika livsmedel, t.ex. genom skattelättnader eller stöd till företag?

Vänsterpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Vi tror framförallt att välinformerade konsumenter och en lönsam och hållbar livsmedelsproduktion kan leda denna utveckling.”

Miljöpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Vi vill lägga ansvaret på producenter som använder exempelvis höga sockerhalter i drycker att betala en särskild avgift.”

Centerpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Vi föreslår en producentavgift på sötade drycker men vill i övrigt främja hälsa genom kunskap och information, snarare än ekonomiska incitament.”

Liberalerna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Moderaterna: 2 = Nej, vi stödjer inte förslaget i denna form

Ingen kommentar.

Kristdemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis.

”Kristdemokraterna ser positivt på åtgärder som stimulerar utvecklingen av hälsosamma och näringsrika livsmedel genom innovation, forskning och goda villkor för företagande. Fokus bör ligga på positiva incitament.”

Sverigedemokraterna: 2 = Nej, vi stödjer inte förslaget i denna form

”Det skulle uppstå en kostnad samhället. Dessutom skulle det bli svårt att upprätthålla en rimlig logik kring vilka företag som ska erhålla stöd.”

4. Stegvisa förbättringar i livsmedel

Dagens regler hindrar företag från att informera om en produkt exempelvis har fått minskad salthalt med mindre än 25 procent eller minskad sockerhalt med mindre än 30 procent. Anser ni att lagstiftningen bör ändras så att företag kan informera om stegvisa förbättringar (t.ex. minskad socker- eller salthalt även under dagens gränsvärden)?

Vänsterpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Frågan är värd att titta på, men det får inte heller landa i att en obetydlig förändring kan marknadsföras som stor.”

Miljöpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Vi vill att Livsmedelsverket får i uppdrag att sätta upp mål för saltreduktion och utreda styrmedel för att minska mängden socker i mat.”

Centerpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Liberalerna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Moderaterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Kristdemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Sverigedemokraterna: 2 = Nej, vi stödjer inte förslaget i denna form

”Nej. Då kan en konsument förledas att tro att en produkt är hälsosam utifrån att den tidigare var väldigt dålig.”

5. Åldersgräns för energidryck

Anser ni att en lagstadgad åldersgräns bör införas för köp av energidryck?

Vänsterpartiet: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Vi tycker att dagens rekommenderade åldersgräns på 15 år ska lagstadgas, så att inte oseriösa butiker kan tjäna pengar på att strunta i att ta ansvar. Det har flera andra länder redan gjort, däribland Norge. Dessutom har konsumtionen av energidryck ökat drastiskt bland just barn och unga de senaste åren samtidigt som de är betydligt mer känsliga för koffein än vuxna.”

Miljöpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Miljöpartiet vill införa en lagstadgad åldersgräns för försäljning av energidryck, minst 15 år, nu är detta endast en rekommendation.”

Centerpartiet: 2 = Nej, vi stödjer inte förslaget i denna form

”Vi vill inte införa en lagstadgad åldersgräns för köp av energidryck utan den branschöverenskommelse på 15 år som finns måste tillämpas.”

Liberalerna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Liberalerna ser allvarligt på de negativa konsekvenser som energidryck har på barn. Föräldraansvaret är viktigt och bör uppmuntras.”

Moderaterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Kristdemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Ja, Kristdemokraterna anser att en lagstadgad åldersgräns för köp av energidrycker bör införas för att skydda barn och unga. Höga halter koffein och andra stimulerande ämnen kan påverka hälsan negativt, och därför behövs tydliga regler som stärker skyddet för minderåriga.”

Sverigedemokraterna: 2 = Nej, vi stödjer inte förslaget i denna form

”Frågan hanteras idag av branschen, vilket verkar fungera relativt väl.”

6. Folkhälsa och livsmedel (valfri, öppen fråga)

Vilka åtgärder vill ni prioritera för att förbättra folkhälsan genom livsmedel och konsumtion?

Vänsterpartiet: "Vi vill öka ekonomiska stödet till jordbruket för en mer hållbar produktion av livsmedel samt införa skarpare reglering av skadliga kemikalier och bekämpningsmedel."

Socialdemokraterna: "Vi vill till exempel att livsmedlens hälsoinnehåll framgå tydligare för att hjälpa konsumenter att göra informerade val. Konsumenter ska enkelt kunna ta reda på om en produkt exempelvis är sockerfri, låg i mättat fett eller innehåller låga mängder salt. Detta gör det möjligt för alla konsumenter att välja mat som är både prisvärd och hälsosam."

Miljöpartiet: "Matvanor är en av de största riskfaktorerna för ohälsa och förtida död i till exempel diabetes, cancer och hjärt-kärlsjukdom, därför vill vi prioritera att förbättra folkhälsan genom livsmedel och konsumtion."

Centerpartiet: "Vi vill ge konsumenter, särskilt unga, kunskap om hälsosam mat, stödjer märkning samt branschinsatser för mindre socker, salt och mer fibrer."

Liberalerna: Ingen kommentar.

Moderaterna:

- "Stärkt jordbruk för ökad livsmedelsproduktion och beredskap. Regelförenkling och minskad regelbörda är avgörande för att jordbruket ska kunna växa.
- Vetenskapligt baserad information om kost och hälsa snarare än omfattande nya regleringar."

Kristdemokraterna: "Kristdemokraterna vill prioritera åtgärder som stärker folkhälsan genom bättre konsumentinformation, stöd till utveckling av hälsosamma livsmedel, moderniserade regelverk och tydligare verktyg som hjälper människor att göra hälsosamma val. Fokus bör ligga på kunskap och förebyggande arbete. Kristdemokraterna anser även att det behövs en nationell handlingsplan för hälsosamma matvanor och att en producentavgift införs på drycker med tillsatt socker."

Sverigedemokraterna: "Det är viktigt att konsumenterna har tillgång till korrekt information. Samhället har här en fantastisk resurs i form av hela utbildningsväsendet, men även vissa delar av sjukvården och givetvis Livsmedelsverket har funktioner att fylla. Konsumenten ska alltså veta att överkonsumtion av exempelvis socker är olämpligt utan att det behöver stå någon särskilt etikett på sockerpaketet. Detta arbete pågår uppenbart, men kan utvecklas ytterligare. Det är olämpligt att politiska aktörer tillåts sprida myter om vegetarisk kost som inte håller för granskning. När exempelvis skolungdomar "tvingas" äta vegetariskt i skolan ökar risken för att de sedan kompletterar med snabba kolhydrater, vilket är direkt olämpligt ur hälsosynpunkt."

Kris och beredskap

Fråga		V	MP	S	C	L	M	KD	SD
BEREDSKAP	1. Nytt beredskapsläge	1	3	3	3	3	3	3	4
	2. Kartläggning av försörjningsflöden	4	5	4	4	4	4	5	4
	3. Kostnadstäckning för företag inom civilt försvar	3	4	3	5	4	X	4	3
	4. Stärkt landsbygdsstöd till butiker	5	5	3	5	4	3	5	4
	5. Bättre informationsdelning med näringslivet	4	3	3	4	4	4	4	4
	6. Försörjningsanalyser och beredskapsavtal	3	4	4	5	4	5	5	4
	7. Prioritera livsmedelskedjan i elförsörjningen	4	5	2	4	3	5	5	4

1. Nytt beredskapsläge

Anser ni att ett nytt beredskapsläge bör införas mellan fredstid och höjd beredskap (t.ex. ett läge som möjliggör branschsamarbete och samverkan mellan stat och näringsliv innan höjd beredskap)?

Vänsterpartiet: 1 = Nej, vi motsätter oss förslaget

”Samverkan mellan stat och näringsliv är en viktig del av beredskapsarbetet. Det finns alla möjligheter att göra det utan ett nytt beredskapsläge.”

Socialdemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Det har blivit allt tydligare att den samlade beredskapen behöver höjas och att det är en uppgift för hela samhället. Vi stänger inga dörrar men har i dagsläget inte något sådant förslag.”

Miljöpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Centerpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Det går redan i dag att göra mycket för att formalisera och finansiera näringslivets roll i försörjningstryggheten.”

Liberalerna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Givet att vi befinner oss i en gråzon mellan krig- och fred i den mening att Ryssland och flera andra auktoritära länder intensifierat sina hybridaktiviteter mot Sverige så är detta ett intressant förslag som vi gärna utreder närmare.”

Moderaterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Kristdemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Framför allt krävs förmåga till att snabbare kunna höja beredskapen än idag, b.l.a. genom en försörjningsberedskap av beredskapsvaror på 3 månader.”

Sverigedemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

2. Kartläggning av försörjningsflöden

Anser ni att försörjningsflöden för livsmedel bör kartläggas och löpande följas upp av ansvariga myndigheter för att säkerställa beredskap vid kris eller krig?

Vänsterpartiet: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Detta görs i viss mån redan idag. Men arbetet kan bli mer systematiskt och kontinuerligt.”

Socialdemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Svensk livsmedelsberedskap måste stärkas och beredskapslager byggas upp, också med insatsvaror. Arbetet måste kontinuerligt följs upp och utvärderas.”

Miljöpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

Ingen kommentar.

Centerpartiet: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Livsmedelsverket har som sektorsansvarig myndighet i uppgift att planera för att det ska finnas tillgång till säker mat och säkert dricksvatten i Sverige vid fredstida krissituationer, krigsfara och krig.”

Liberalerna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Moderaterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Kristdemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Ökad robusthet i livsmedelskedjan är en av de absolut viktigaste punkterna i Livsmedelsstrategi 2.0 som tagits fram under ledning av landsbygdsminister Peter Kullgren.”

Sverigedemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

3. Kostnadstäckning inom civilt försvar

Anser ni att företag ska garanteras konkurrensneutral kostnadstäckning för att kunna möta behoven inom civilt försvar?

Vänsterpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Beredskapen är avgörande och det civila försvaret har en viktig del i detta. Det är viktigt att resurser finns för att klara att öka beredskapen.”

Miljöpartiet: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Centerpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Näringslivet spelar en avgörande roll för Sveriges civila försvar. Näringslivet ska därför kunna få kostnadstäckning från staten. Det är viktigt att det upprättas avtal mellan näringslivet och det offentliga så att det finns en tydlighet i förväntningar och ansvar.”

Liberalerna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Svenskt totalförsvar bygger på nära samverkan mellan offentlig sektor och näringsliv. Om företag åläggs särskilda beredskapskrav för det civila försvaret måste ersättningsystemen vara rimliga och utformas så att konkurrensen inte snedvrids. Samtidigt behöver modellerna vara kostnadseffektiva och anpassade efter olika branschens förutsättningar.”

Moderaterna: Vet ej / Avstår från att svara

Ingen kommentar.

Kristdemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Beredskapsåtgärder får vare sig snedvrیدا konkurrensen eller bli en ekonomisk börda för enskilda bolag. Den offentliga finansieringen ska vara rättvis.”

Sverigedemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

4. Landsbygdsstöd och butiksnät

Anser ni att landsbygdsstödet bör stärkas för att trygga ett rikstäckande butiksnät med service i hela landet?

Vänsterpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Tillgång till service som matinköp och apoteksvaror ska vara en självklarhet. Staten bör stötta offentliga och kommersiella servicefunktioner i hela landet.”

Miljöpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Under lång tid har grundläggande service försvunnit på många platser, vilket Tidöregeringens nedskärningar på bl a stöd till kommersiell service förvärrat. Vi vill införa Landsbygdsavtal mellan det offentliga och privata, där landsbygdskommuner, regioner och privata aktörer kan söka statlig medfinansiering för att öka tillgången till service och minska transportbehovet på landsbygderna. Det handlar om att möjliggöra lokala lösningar som till exempel stärker lokal service, satsningar på grannskapskontor, och bättre digital tillgänglighet.”

Centerpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Tillgång till kommersiell service, såsom dagligvaruhandel, är en förutsättning för levande landsbygder. Vi vill förstärka befintliga stöd, såväl driftsstöd som stöd till investeringar.”

Liberalerna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Samhällets basfunktioner måste gå att lita på. Tillgång till dagligvarubutiker är avgörande för att hela landet ska fungera.”

Moderaterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Kristdemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Förutom att man har någonstans att handla mat är en matbutik på landet en träffpunkt som bidrar till social sammanhållning. När det väl finns en butik finns det ofta även tillgång till ombudsservice från post, apotek och Systembolaget. Nuvarande regering har arbetat aktivt med detta men mer behöver göras.”

Sverigedemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Landsbygdsstödet kan behöva stärkas för att säkerställa grundläggande tillgång till dagligvaror. Det är viktigt att stödet inte snedvrider konkurrensen.”

5. Informationsdelning med näringslivet

Anser ni att möjligheterna att dela viktig, även säkerhetsklassad, information med näringslivet bör förbättras?

Vänsterpartiet: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

” Det är viktigt hela samhället deltar i den mån de kan för att stärka Sveriges beredskap.”

Miljöpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

” Uppbyggnaden av det civila försvaret sker i högt tempo, och det är viktigt att relevanta aktörer, inklusive delar av näringslivet, kan få tillgång till den information som krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter. Samtidigt måste informationsdelning, särskilt när det gäller säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller annan känslig information, ske med tydliga ramar och utan att säkerhetsrisker uppstår. Frågan behöver därför analyseras vidare, bland annat vad gäller vilka aktörer som omfattas, vilka behov som finns och hur informationsdelningen kan ske på ett säkert och ändamålsenligt sätt.”

Centerpartiet: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

” Privata företag äger och driver en stor del av Sveriges kritiska infrastruktur. Informationsdelning behöver därför kunna ske på ett effektivt och säkert sätt. Detaljerna kring hur det bör ske behöver övervägas noga.”

Liberalerna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Företag som ansvarar för samhällsviktig verksamhet måste kunna få relevant information för att förebygga exempelvis cyberattacker, sabotage och andra hot.”

Moderaterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Kristdemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Detta är en naturlig följd av att näringslivet ges en mer framträdande roll i det civila försvaret. Informationsdelningens omfattning behöver utredas.”

Sverigedemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

6. Försörjningsanalyser och beredskapsavtal

Anser ni att myndigheter bör åläggas att genomföra försörjningsanalyser och ingå beredskapsavtal där det behövs?

Vänsterpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

” För att stärka beredskapen kan det vara nödvändigt att teckna avtal.”

Miljöpartiet: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Centerpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

Ingen kommentar.

Liberalerna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Moderaterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

Ingen kommentar.

Kristdemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”I flera kommuner ingår man avtal med en jordbrukare om ”ko på rot”. Detta är ett gott exempel på hur man bygger resiliens på lokal nivå. Vi bör ha samma förhållningssätt för nationella myndigheter.”

Sverigedemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

7. Prioritering i elförsörjningen

Anser ni att livsmedelskedjan bör prioriteras i elförsörjningen på nationell, regional och kommunal nivå?

Vänsterpartiet: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 2 = Nej, vi stödjer inte förslaget i denna form

”Elförsörjningen måste vara så god att den inte behöver prioriteras i fredstid.”

Miljöpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Tillgång till livsmedel är ett grundläggande behov. I bristsituationer måste samhällsviktiga verksamheter skyddas, en prioritering myndigheter, kommuner och länsstyrelser arbetar med att göra. Utan fungerande livsmedelslogistik riskerar samhällets stabilitet snabbt att försämrats. Även om det inte handlar om att prioritera branschen som helhet gäller det att prioritera kritiska funktioner där viktiga delar av livsmedelskedjan ingår.”

Centerpartiet: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Politiken bör ange principerna för prioriteringar i elförsörjningen, men inte fatta beslut om specifika sektorslistor. I praktiken lär stora delar av livsmedelskedjan vara prioriterad.”

Liberalerna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Moderaterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

Ingen kommentar.

Kristdemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Livsmedel är inte bara grunden till allt liv. Det är också basen för totalförsvarets förmåga och fortsatta funktionalitet i kris och krig.”

Sverigedemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Mot bakgrund av det säkerhetspolitiska läget kan det behöva utredas huruvida systemet tydligare kan prioritera livsmedelskedjans elbehov.”

8. Livsmedelsförsörjning vid kris eller krig (valfri, öppen fråga)

Vilka åtgärder vill ni prioritera för att stärka livsmedelsförsörjningen i Sverige vid kris eller krig?

Vänsterpartiet: "Sverige behöver öka självförsörjningsgraden av livsmedel och minska beroendet av fossil energi."

En ökad självförsörjningsgrad skulle göra oss bättre rustade vid kriser och extremväder samt minska vårt importberoende. Vi vill se en hållbar nordisk livsmedelsstrategi i syfte att öka självförsörjningsgraden och minska beroendet av import i de enskilda länderna och i Norden som helhet.

Vi vill också se försök med regionala center för fossilfritt producerade beredskapslivsmedel i syfte att återupprätta försörjningsberedskapen. Vi föreslår att en pilotstudie ska genomföras där naturbruksgymnasier testar att producera beredskapslivsmedel löpande på ett hållbart sätt baserat på de lokala kretsloppen, gärna med våra grannländer.

En viktig del av att stärka kedjan är att minska beroendet av fossila bränslen och fossil energi. Vi vill se en omställning till förnybar energi i hela samhället."

Socialdemokraterna: "Socialdemokraterna anser att det är angeläget att svensk livsmedelsberedskap stärks och att arbetet med att bygga upp beredskapslager inleds. I händelse av kris eller krig är det avgörande att vi har en säker tillförsel av nödvändiga tillgångar. Det handlar inte bara om att säkra tillgången på livsmedel, utan även för insatsvaror, vattenrenings utrustning och andra essentiella resurser. Det är också av stor vikt att detta arbete kontinuerligt följs upp och utvärderas."

Kunskapen om livsmedelssäkerhet och dricksvattenberedskap behöver stärkas hos både producenter och konsumenter. Ett samarbete med branschorganisationer, myndigheter och forskningsinstitut är viktigt för att uppnå detta."

Miljöpartiet: "Det krävs ett långsiktigt och brett arbete i hela livsmedelskedjan för att öka beredskapen vid kris eller krig och göra svensk livsmedelsförsörjning mer robust. Det är avgörande att hela livsmedelskedjan görs fossiloberoende, både för att minska vår sårbarhet på grund av oljeimporten och av klimatskäl, och det gäller allt från produktion av insatsmedel till livsmedelsproduktionen till transporterna. Vi har en lång rad förslag för att göra hela livsmedelskedjan fossiloberoende och stimulera hållbara, cirkulära lösningar, som exempelvis inhemsk produktion av gödningsmedel och utökade satsningar på biobränsleproduktion för jordbrukets behov."

"Vi prioriterar en stärkt livsmedelsförsörjning i såväl fredstid som krig. Centerpartiets ser hela kedjan från jord till bord och ser stora behov av att säkra tillgången till alltifrån produktion, lagerhållning, logistik och distribution av nödvändiga varor och tjänster. Vi vill lägga mer kraft på att involvera näringslivet och det civila samhället i det civila försvaret än vad sittande regering gjort. Näringslivet kan t.ex. inkluderas bättre i planeringen och det behöver bli tydligare för företagen vilken förmåga de faktiskt förväntas upprätthålla vid kriser och höjd beredskap."

Liberalerna:

- "Stärka Sveriges livsmedelsberedskap genom ett robust och konkurrenskraftigt svenskt jordbruk, fungerande beredskapslager och säkrare tillgång till viktiga insatsvaror.
- Säkerställa öppna handelsvägar och fungerande försörjningskedjor. Sverige är ett export- och importberoende land, och både livsmedel och insatsvaror måste kunna nå Sverige även i kris och krig.
- Bygga det civila försvaret tillsammans med näringslivet, inte mot det. Företag och offentlig sektor behöver tydligare samverkan och långsiktiga spelregler för att stärka försörjningsförmågan."
- Moderaterna:
- " Livsmedelsproduktion prioriteras i den civila ramen med särskilda satsningar som stärker övergången till höjd beredskap
- Våra beredskapsmyndigheter ska i fredstid skriva beredskapsavtal med näringslivet som kan aktiveras i krigstid.
- Kommuner får tydligare krav på att kartlägga sina behov av insatsvaror, robusthet och lagring. "

Kristdemokraterna: "Den klokaste strategin är att bygga en god konkurrenskraft för jordbrukare och livsmedelsföretag i syfte att öka den svenska matproduktionen här och nu. Då står vi bättre rustade i händelse av kris eller kring. Här ligger Livsmedelsstrategi 2.0 som en bra bottenplatta att jobba utifrån."

Sverigedemokraterna: " Allt som vi behöver i krig måste noggrant planeras i fredstid. Till att börja med håller vi på att återuppbygga beredskapslager av exempelvis livsmedel, men systemet är fortfarande under utveckling. Vidare handlar det om att ha en livskraftig jordbrukssektor, ett område som rymmer många aspekter. Vi ska till exempel inte kväva jordbruket med särlagstiftning som går längre än vad EU kräver och vi ska göra vad vi kan för att hålla nere priserna på insatsvaror (till exempel diesel). Under 2024–2027 satsar Tidö-regeringen hundratals miljoner kronor på att stärka den svenska primärproduktionen och göra livsmedelskedjan mer robust. Ett arbete pågår också med att öka den inhemska produktionen av gödselmedel."

Konkurrenskraft

Fråga		V	MP	S	C	L	M	KD	SD
KONKURRENSKRAFT	1. Minska företagens regelkostnader med 25%	X	3	3	5	4	5	5	5
	2. Permanent sänkt arbetsgivaravgift för unga	1	1	1	5	5	4	5	4
	3. Effektiviseringskommission för livsmedelskedjan	3	3	2	5	4	5	4	4
	4. Permanenta Implementeringsrådet	4	2	3	5	5	5	5	5
	5. Sänkta kostnader och mer likvärdig tillsyn	3	3	3	5	4	5	5	5
	6. Underlätta etablering av nya livsmedelsbutiker	3	3	5	4	4	5	4	4

1. Minskade regelkostnader

Anser ni att företagens regelkostnader bör minska med minst 25 procent, i linje med målen i EU:s konkurrenskraftskompass?

Vänsterpartiet: Vet ej / Avstår från att svara

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Vi välkomnar kommissionens arbete med att förbättra regelverken inom den europeiska unionen och anser att alla medlemsländer behöver finna vägar för att regelverken ska strömlinjeformas. EU:s starka ställning i ny teknik behöver fortsätta och fler småföretag ska kunna växa. Vi tror inte på ett procentmål där målpuppfyllelse kan visas genom regeländringar som i praktiken inte har lett till en verkligt minskad regelbörda eller bidragit till ökad tillväxt och stärkt konkurrenskraft för småföretagen. Att formellt uppnå målet om att minska regelbördan med 25 procent är inte tillräckligt om förändringarna saknar faktisk effekt för företagen.

Vi behöver identifiera var flaskhalsarna och hindren som finns för att som lagstiftare kan underlätta för företag att skapa jobb i EU och hemma i Sverige.”

Miljöpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Vi vill att företag ska kunna lägga mer tid på sin verksamhet, och mindre på administration, krångel och osäkerhet. Regleringar behöver effektiviseras, förtydligas och streamlineas, och myndighetskontakter förenklas, men ett kvantitativt mål om regelkostnadsminskning utan tydliga bedömningar och konsekvensanalyser som i EU:s konkurrenskraftskompass riskerar undergräva hälso- och miljömässiga skydd. Sådana förenklingssatsningar kan innebära avreglering och nya osäkerheter och otydligheter, vilket äventyrar framsteg, konkurrenskraft och hållbarhet.”

Centerpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Centerpartiet går till val på att jobben ska bli fler och att företagens regelkrångel ska minska. Vi stödjer målsättningar på europeisk nivå att kraftigt minska regelkostnaderna för företag.”

Liberalerna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Liberalerna vill att företagens regelbörda minskar kraftigt, för varje regel in ska två ut.”

Moderaterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Moderaterna driver frågan idag både, i Sverige och EU. Vi vill se en regel in två ut, utökat uppdrag för Förenklingsrådet och en företagsportal för att hantera alla ärenden som på sikt ska gälla för de flesta myndigheter och kommuner.”

Kristdemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Kristdemokraterna prioriterar regelförenklingar för företag och vill minska regelbördan som hämmar tillväxt och jobbskapande.”

Sverigedemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Företagens regelkostnader är ett betydande problem och måste minska för att stärka svensk konkurrenskraft samt öka investeringar och tillväxt.”

2. Arbetsgivaravgift för unga

Regeringen har beslutat om tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter för unga (19–23 år) från 1 april 2026 till 30 september 2027. Avgiften sänks till 20,81 % (från 31,42 %). Anser ni att den temporärt sänkta arbetsgivaravgiften för unga (19–23 år) bör göras permanent?

Vänsterpartiet: 1 = Nej, vi motsätter oss förslaget

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 1 = Nej, vi motsätter oss förslaget

”Det har tyvärr gång på gång visat sig vara en dyr och ineffektiv åtgärd för att få unga i arbete.”

Miljöpartiet: 1 = Nej, vi motsätter oss förslaget

”Arbetslösheten bland unga är ett allvarligt problem, som bör åtgärdas på verkningsfulla och kostnadseffektiva sätt. Utvärderingar av tidigare liknande sänkningar visar att denna reform skapar få jobb i förhållande till kostnaden. Vi vill istället rikta dessa resurser till åtgärder som stärker utbildning, minskar gymnasieavhoppen och ser till att det offentliga finns nära människor, som t ex personlig matchning och lokal närvaro från Arbetsförmedlingen. Vi vill också genomföra sådant som faktiskt hjälper småföretag att anställa, som enklare regler och bättre tillgång till kompetens och minskat sjuklöneansvar.”

Centerpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Vi vill helt ta bort den rena skattedelen av arbetsgivaravgifterna – anställningsskatten – för unga.”

Liberalerna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Det måste bli enklare för unga att komma in på arbetsmarknaden. Därför vill Liberalerna göra det billigare att anställa.”

Moderaterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Detta är en kärnfråga för Moderaterna. Vi driver aktivt för permanenta sänkta arbetsgivaravgifter generellt.”

Kristdemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Kristdemokraterna vill gå längre och permanent sänka arbetsgivaravgiften för unga 16–23 år för att sänka trösklarna till arbete och stärka ungas etablering.”

Sverigedemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Sänkta arbetsgivaravgifter är ett viktigt verktyg för att stärka företagens konkurrenskraft och sänka kostnaderna för att anställa.”

3. Effektiviseringskommission

Anser ni att en effektiviseringskommission för livsmedelskedjan bör inrättas för att granska regler, skatter och avgifter och föreslå kostnadssänkningar?

Vänsterpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 2 = Nej, vi stödjer inte förslaget i denna form

”Vi har inget sådant förslag.”

Miljöpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Det är viktigt att vi har tydliga regelverk för livsmedelskedjorna för att säkerställa människors hälsa, låg miljöpåverkan och god djurvälstånd. Samtidigt behöver vi självklart se över regler och avgifter regelbundet för att minimera onödigt krångel.”

Centerpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Vi är positiva till att snabbutreda sänkta kostnader och avgifter inom hela livsmedelskedjan. Vi vill också se kraftigt minskade administrativa kostnader för företagen inom sektorn.”

Liberalerna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Moderaterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Moderaterna stödjer fullt ut åtgärder för att granska och minska regelkostnader, skatter och avgifter för livsmedelskedjan. Detta är en central del av vår politik för att stärka jordbruket och livsmedelsindustrin. Vi anser dock att detta kan hanteras genom vårt redan etablerade Förenklingsråd och Implementeringsråd snarare än genom en separat effektiviseringskommission. Vi vill att de befintliga råden ska få utökade uppdrag så att förenklningar kan drivas igenom snabbare.”

Kristdemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Kristdemokraterna är positiva till åtgärder som systematiskt ser över kostnader och regelverk för att stärka livsmedelskedjans konkurrenskraft.”

Sverigedemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Vi stödjer andemeningen i detta och framhåller att flera statliga utredningar med denna inriktning pågår. Till exempel (SOU 2025:64) [En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan].”

4. EU-regler och överimplementering

Dagligvarubranschen har de senaste åren, liksom många andra branscher, behövt anpassa verksamheterna till en mängd nya EU-direktiv och förordningar. Anser ni att Sverige bör tillämpa EU-regler strikt och undvika överimplementering som ökar kostnader för svenska företag?

Vänsterpartiet: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Det är en fråga från fall till fall.”

Miljöpartiet: 2 = Nej, vi stödjer inte förslaget i denna form

”Självklart bör regleringar effektiviseras och nationella och europeiska regler som svenska företag måste förhålla sig till förtydligas. När det gäller direktiv och förordningar om miljö och klimat ser vi dock att Sverige har allt att vinna på att vara i framkant och visa vägen för resten av EU, särskilt när nyligen antagna regelverk urholkas och skapar osäkerhet bland företag och investerare. Det är bra för miljön, för vår hälsa, och vår konkurrenskraft.”

Centerpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Överimplementering är ett stort problem som behöver motverkas. Det krävs ett politiskt omtag för att Regeringskansliet och svenska myndigheter ska komma till rätta med detta.”

Liberalerna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Liberalerna vill ha en tvingande regel om att stoppa goldplating, det vill säga överimplementering av EU-lagar.”

Moderaterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Alla nya regler från EU ska implementeras på miniminivå. Vi arbetar även aktivt med att begränsa den negativa påverkan på svenska företag i samband med att nya regler utformas inom EU.”

Kristdemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Sverige ska undvika överimplementering och värna konkurrenskraften genom att inte införa mer långtgående regler än EU kräver.”

Sverigedemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”EU-regler ska tillämpas strikt på miniminivå. Detta är en central förutsättning för att värna svenskt näringslivs konkurrenskraft.”

5. Tillsynskostnader

En dagligvarubutik har många tillsyns- och kontrollmyndigheter att förhålla sig till. Tillsynskostnaderna har ökat kraftigt de senaste åren. Dessutom varierar både kostnader och tillämpning av regelverk kraftigt mellan olika kommuner i landet. Anser ni att kostnaderna för tillsyn bör sänkas och att tillsynen ska bli mer rättvis och likvärdig mellan företag i hela landet?

Vänsterpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Tillsynen är viktigt för att upprätthålla de krav som ställs, men det är olyckligt om den varierar allt för mycket mellan olika delar av landet. Konkurrensen på en eller flera marknader ska nu enligt nytt förslag kunna hanteras genom ett nytt konkurrensverktyg, vilket kan komma att kräva ökad tillsyn från ansvarig myndighet på statlig nivå.”

Miljöpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Vi anser att det är viktigt att regelverk är tydliga, rättssäkra och förutsägbara, inte varierar i sin tillämpning, och att kommuner och tillsyns- och kontrollmyndigheter har tillräckliga resurser för att säkerställa likvärdighet. Det är viktigt för både konsumenter och seriösa företag.”

Centerpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Centerpartiet verkar för att underlätta för företagen på alla politiska nivåer. Kommunerna ska ha fortsatt ansvar för tillsyn och kontroller, men staten bör ta ett större ansvar för att säkerställa rättvisa och likvärdighet.”

Liberalerna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Liberalerna vill korta tillståndsprocesser, minska regelkrångel och göra det enklare och billigare att driva företag.”

Moderaterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

Ingen kommentar.

Kristdemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Tillsyn ska vara rättssäker, effektiv och likvärdig i hela landet samt inte innebära onödiga kostnader för företagen.”

Sverigedemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Tillsynen är viktig för att upprätthålla ordning och reda, men dagens system medför i många fall höga och svåröversägliga kostnader för företagen.”

6. Etablering av livsmedelsbutiker

Möjligheten att etablera nya butiker är avgörande för konkurrensen. Både Boverket och Konkurrensverket har pekat ut kommuners tillämpning av plan- och bygglagen (PBL) som det främsta hindret för nya etableringar. Anser ni att regelverk bör förenklas för att underlätta etablering av nya livsmedelsbutiker?

Vänsterpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Vi vill förenkla nyetableringar av matbutiker bl.a. genom att utreda förutsättningarna att ändra i PBL för att göra det enklare att öppna matbutiker, inte minst när det gäller lågprisalternativ. Frågan om väl fungerande konkurrens här är en viktig fråga för svenska konsumenter.”

Miljöpartiet: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Den utredning av hinder för etablering av nya livsmedelsbutiker som hittills publicerats pekar på flera olika hinder för etablering av livsmedelsbutiker som inte handlar om tillämpningen av PBL. Vi ser gärna över frågan ytterligare för att skapa bättre förutsättningar för konkurrens.”

Centerpartiet: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Vi delar Boverkets bild att fokus främst bör vara på att förenkla planändringar samt stärka kunskap och dialog mellan kommuner och näringsliv, inte lagändring. Dock är vi generellt för regelförenklingar när det kommer till planfrågor och byggande och vi menar att det finns betydande möjligheter att snabba på processerna inom samhällsplaneringen.”

Liberalerna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Liberalerna vill göra det enklare att etablera nya butiker genom kortare handläggningstider och enklare bygglov.”

Moderaterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

Ingen kommentar.

Kristdemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Kristdemokraterna vill förenkla regelverk som hindrar etableringar, samtidigt som kommunalt självstyre och lokala förutsättningar respekteras.”

Sverigedemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”I enlighet med övriga svar ser vi gärna att det på alla sätt blir lättare att driva en livsmedelsbutik.”

7. Livsmedelsmomsen (valfri, öppen fråga)

Hur ser ni på livsmedelsmomsen efter att den tillfälliga sänkningen från 12 till 6 procent löper ut den 31 december 2027?

Vänsterpartiet: "För Vänsterpartiet är det helt centralt att få ned priserna på livsmedel och andra nödvändiga varor och tjänster. Om den sänkta matmomsen får ned priserna, kan vi tänka oss en förlängning."

Socialdemokraterna: "Vi krävde att matmomsen skulle sänkas tillfälligt för att stärka hårt arbetande familjers ekonomier i kostnadskrisen. Vi uppfattar inte att regeringen har gett något annat besked än att det är en tillfällig sänkning – och framtida reformer behöver analyseras utifrån hur det ekonomiska läget ser ut då."

Miljöpartiet: "De stigande matpriserna har pressat många hushåll, inte minst barnfamiljer och ensamstående med små ekonomiska marginaler. Vi vill därför sänka hushållens kostnader för mat, men exakt hur stödet bör se ut på lång sikt behöver avgöras utifrån vilket slags stöd som är mest träffsäkert och effektivt, samt läget för hushållen och ekonomin."

Centerpartiet: "Hushållen har drabbats hårt av höjda matkostnader och när sänkningen slutar gälla måste läget utvärderas. Just nu vill vi säkerställa att matkostnaderna inte ökar igen, genom konkurrens och krisstöd till svenska lantbrukare, och långsiktigt sänka lantbruksföretagens höga skatter."

Liberalerna: "Liberalerna har genomfört flera reformer för att göra det billigare att vara svensk. Vi har sänkt skatterna på arbete och sparande, gjort det billigare att anställa, och sänkt priset på mat och drivmedel. Vi följer kostnadsutvecklingen noga och utesluter ingenting framåt. Men i grunden är det viktigt att skatterna blir lägre så att individer får mer pengar i plånboken."

Moderaterna: "Moderaterna ser positivt på den tillfälliga sänkningen av livsmedelsmomsen som har hjälpt hushållen under en period av höga matpriser och inflation. Vi kommer att diskutera denna fråga utifrån vår principiella inställning att skatter inte bör vara högre än nödvändigt. Vi är även öppna för att förlänga nedsättningen om det ekonomiska läget kräver det efter 2027."

Kristdemokraterna: "Skulle matpriserna med anledning av oroligheterna i omvärlden stiga kraftigt utesluter inte Kristdemokraterna några åtgärder för att stötta hushållen ekonomiskt."

Sverigedemokraterna: "Sverigedemokraterna avser fortsätta driva låga matpriser. Detta antingen genom en permanent lägre matmoms eller genom ett differentierat system."

Klimat & miljö

Fråga		V	MP	S	C	L	M	KD	SD
KLIMAT OCH MILJÖ	1. Genomför PPWR utan överimplementering	2	2	3	4	4	5	5	5
	2. Anpassa EU- mål om livsmedelsavfall	2	2	2	2	5	4	5	3
	3. Förenklade regler vid donation av livsmedel	X	4	4	4	4	3	5	5
	4. Stärkta förutsättningar för fossilfri logistik	5	5	5	5	5	4	5	5
	5. Nationellt klimatanpassningsprogram för jordbruket	4	5	4	5	3	4	5	4
	6. Forskningsinsatser i hållbara livsmedelssystem	5	5	4	5	4	3	3	3

1. EU:s förpackningsförordning (PPWR)

Anser ni att EU:s förpackningsförordning bör genomföras utan överimplementering och med hänsyn till livsmedelskedjans funktion och konkurrenskraft?

Vänsterpartiet: 2 = Nej, vi stödjer inte förslaget i denna form

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Många av bestämmelserna är direkt tillämpbara, eftersom PPWR numera är en förordning snarare än ett direktiv just för att öka harmoniseringen av reglerna. Men det finns delar som ger medlemsstaterna utrymme att själva styra över utformningen. Vi står för en hög ambitionsnivå, men det ska givetvis utformas på ett genomtänkt sätt utifrån svenska omständigheter.”

Miljöpartiet: 2 = Nej, vi stödjer inte förslaget i denna form

”Vi drunknar i förpackningsavfall idag och det kommer bara att bli värre och det är av största vikt att vi vidtar åtgärder både nationellt och på EU-nivå. Förpackningssektorn står för enorma utsläpp och är en drivkraft för fortsatt jungfrulig resursexploatering. EU:s förpackningsförordning ökar ambitionerna märkbart jämfört med tidigare, men var en tydlig försvagning av kommissionens ursprungliga förslag. Vi tror att Sverige har allt att vinna på att - precis som vi tidigare gjort på området - visa vägen och ytterligare bidra till avfallsminskning, återanvändning och återvinning, i en omställning som självklart samtidigt tar hänsyn till funktion, hälsa och hygien.”

Centerpartiet: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Vi har inga planer på att göra reglerna mer långtgående än i andra länder. Risken är begränsad iom att det rör sig om en EU-förordning där lagstiftningen gäller direkt i alla medlemsstater.”

Liberalerna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Moderaterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Moderaterna stödjer implementering utan överimplementering. Vi förespråkar att EU-direktiv implementeras på miniminivå för att undvika onödig byråkrati och säkerställa att livsmedelskedjans funktion och konkurrenskraft inte skadas.”

Kristdemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Detta är ett utmärkt exempel på vad Implementeringsrådet som tillsatts av Ebba Busch ska bevaka och agera kring.”

Sverigedemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”PPWR har ett gott syfte i, men kännetecknas otillräckliga konsekvensanalyser. Det är viktigt att den inte överimplementeras.”

2. Matsvinns mål

EU:s reviderade avfallsdirektiv kommer med ett nytt mål att livsmedelsavfall från detaljhandel, restauranger, livsmedeltjänster och hushåll minska med 30 procent per capita. I Sverige har både fokus legat på att minska matsvinnet, det vill säga de ätliga delarna av livsmedelsavfallet. I Sverige uppskattas den ätbara andelen av livsmedelsavfallet vara betydligt lägre än inom EU, vilket försvårar för oss att nå EU:s mål. Anser ni att målet bör anpassas till svenska förutsättningar och utformas så att ätbart matsvinn och oätbart livsmedelsavfall särskiljs?

Vänsterpartiet: 2 = Nej, vi stödjer inte förslaget i denna form

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 2 = Nej, vi stödjer inte förslaget i denna form

”Livsmedelsavfallet måste minska i såväl Sverige som EU. EU har nu satt upp konkreta mål som alla medlemsländer behöver hjälpas åt att leva upp till. Samtidigt måste vi säkerställa att nya krav inte blir oproportionerliga för mindre producenter eller butiker, att främja innovation för att ta tillvara på delar som idag slängs och se till att åtgärder för att minska matsvinn inte leder till ökat energi- eller resursslöseri på andra håll, utan att vi har ett helhetsgrepp om hållbarhetsfrågor.”

Miljöpartiet: 2 = Nej, vi stödjer inte förslaget i denna form

”Målen inom Sverige och EU skiljer sig något åt i hur de är utformade, och det är viktigt att EU:s mål inte leder till en ambitionssänkning i Sverige. Exakt hur detta ska lösas behöver utredas vidare. Det är viktigt att hela livsmedelskedjan ingår i arbetet. När det gäller primärproduktionen och tidig förädling saknar målen konkretion. Arbetet går för långsamt och fler styrmedel behöver sättas in för att minska förluster och svinn i hela kedjan. Målen inom Sverige och EU bör minst vara i linje med FN-målet om en halvering, vilket de inte är idag.”

Centerpartiet: 2 = Nej, vi stödjer inte förslaget i denna form

”Vi förordar en samlad och ambitiös målsättning. Vi vill halvera matsvinnet till år 2030, vilket är i linje med FN:s hållbarhetsmål i Agenda 2030.”

Liberalerna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Liberalerna vill skilja matavfall från matsvinn. Det är svinnet av ätlig mat som måste minska.”

Moderaterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Kristdemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Detta är ytterligare ett område som Implementeringsrådet bör arbeta med.”

Sverigedemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

” Det är framför allt viktigt att genomförandet inte går längre än de krav som direktivet ställer. Vi avvaktar myndigheternas slutredovisning.”

3. Livsmedelsdonation och spårbarhet

Anser ni att förenklade regler för spårbarhet vid donation av livsmedel bör införas för att underlätta minskat matsvinn?

Vänsterpartiet: Vet ej / Avstår från att svara

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Det är positivt att livsmedel som annars blivit avfall kan komma till nytta. Samtidigt får en regelförenkling inte ske på bekostnad av livsmedelssäkerheten.”

Miljöpartiet: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Vi har noterat att förenklade spårbarhetsregler, utan försämrade livsmedelssäkerhet, har föreslagits som en ytterligare åtgärd för att underlätta donationer. Det finns inte något färdigt utrett eller berett förslag, med vi stödjer att frågan undersöks närmare i syfte att ytterligare minska matsvinnet och underlätta donationer.”

Centerpartiet: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Regelverket bygger till stor del på EU-förordningar. Vi är positiva till att ta bort regulatoriska hinder förutsatt att maten förblir säker.”

Liberalerna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Moderaterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Kristdemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

” Det är viktigt att regler utformas så att civilsamhällets aktörer ska kunna arbeta smidigt och så obyråkratiskt som möjligt.”

Sverigedemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

Ingen kommentar.

4. Fossilfri logistik

Anser ni att staten bör stärka förutsättningarna för fossilfri logistik genom utbyggd laddinfrastruktur och långsiktiga villkor för el- och biodrivmedel?

Vänsterpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Vi vill se utbyggd laddinfrastruktur och har förslag för att åstadkomma långsiktiga och stabila priser för el- och biodrivmedel.”

Miljöpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Ja, vill se en kraftfull utbyggd laddinfrastruktur både längs våra vägar men också vid bostäderna. Att kunna ladda hemma är en nyckel för den privata elektrifieringen, medan samhällets transporter ofta är beroende av tillgänglig snabbbladdning i hela landet. Vi vill öka inblandningen av biodrivmedel för att snabbt sänka utsläppen och trygga näringslivets investeringar för ökad inhemsk produktion av hållbara biodrivmedel.”

Centerpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Vi vill se en storsatsning på utbyggd laddinfrastruktur och vi har en politik både för att göra biobränslen billigare att tanka och mer attraktiva att investera i.”

Liberalerna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Fossilfria transporter kräver laddinfrastruktur och fossilfri el. Liberalerna driver på för fler eldrivna lastbilar.”

Moderaterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Moderaterna prioriterar aktivt utbyggnad av laddinfrastruktur och långsiktiga villkor för fossilfria drivmedel som centralt för klimatmålen.”

Kristdemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Detta är en politik som vi redan driver i regeringen idag. Vi avser att fortsätta på denna väg.”

Sverigedemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

Ingen kommentar.

5. Klimatanpassning av jordbruket

Anser ni att ett nationellt klimatanpassningsprogram för jordbruket bör införas för att stärka livsmedelsproduktionens långsiktiga robusthet och hållbarhet, inklusive investeringsstöd för till exempel vattenhushållning, bevattning och dränering?

Vänsterpartiet: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Sverige ska ha en hållbar och konkurrenskraftig livsmedelsproduktion i hela landet. Vi tror att staten behöver ta ytterligare initiativ i en sådan riktning.”

Miljöpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Ja, absolut. Klimatanpassning av jordbruket är en fråga av central betydelse, och det krävs långsiktiga och omfattande satsningar. Lantbrukare behöver få tillgång till både ökad rådgivning och ekonomiska stöd för klimatanpassning. Vi vill öka nivån i investeringsstöden för förebyggande åtgärder, som anläggande av våtmarker, täckdikning och bevattningsdammar, och säkra att lokala vattenrådgivare finns tillgängliga för att hjälpa lantbrukare genom hela processen med att stärka vattenförsörjningen.”

Centerpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Jordbruket står inför enorma investeringar i klimatomställning de kommande åren. Vi vill se en långsiktig åtgärdsplan för det tillsammans med näringen och andra berörda aktörer på landsbygden.”

Liberalerna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Kväveklivet bidrar redan till omställningen, men hållbart jordbruk kräver livskraftiga företag, mindre byråkrati, rimliga regler och respekt för äganderätten.”

Moderaterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Vi stödjer klimatanpassning av jordbruket för att stärka livsmedelsproduktionens robusthet. Fokus bör ligga på att stärka jordbrukets konkurrenskraft och minskad regelbörda.”

Kristdemokraterna: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Dränering och täckdikning är två viktiga åtgärder som krävs för att öka klimatanpassningen. Här har redan en del gjorts men mer behöver göras. Det behöver också bli enklare att anlägga konstgjorda dammar.”

Sverigedemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Huruvida det behövs en produkt som heter just ”nationell handlingsplan” har vi inte tagit ställning till, men politiken behöver erbjuda stöd på detta område.”

6. Forskning och innovation

Anser ni att satsningar bör öka på forskning och innovation i hållbara livsmedelssystem, t.ex. växtbaserade proteiner, metanreducerande foder och cirkulära lösningar?

Vänsterpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

Ingen kommentar.

Socialdemokraterna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Vi vill driva på för en EU-politik som stödjer utvecklingen och uppmuntra lantbrukare att kombinera djurhållning med odling av proteingrödor.”

Miljöpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Ja, vi vill bland annat införa ett riktat stöd för innovationsjordbruk och nya hållbara bruksmetoder. Det behövs också satsningar på forskning, innovation och marknadsutveckling specifikt för proteingrödor och växtproteinförädling. Det är viktigt att utveckla utsäden mer anpassade efter klimatförändringarna, och det behövs därför större satsningar på växtförädling generellt. Vi vill också stödja etableringen av bioraffinaderier och andra cirkulära lösningar.”

Centerpartiet: 5 = Ja, vi kommer att driva frågan aktivt

”Forskning och innovation är avgörande för svensk konkurrenskraft och för att klara klimat- och miljöutmaningen. Betydande resurser behöver därför avsättas för detta ändamål.”

Liberalerna: 4 = Ja, vi stödjer förslaget

”Forskning och innovation är nyckeln till hållbara livsmedel, minskade utsläpp och en starkare grön omställning.”

Moderaterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

Ingen kommentar.

Kristdemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Allt som kan bidra till ökad inhemsk produktion och minskad klimatpåverkan är av godo men vi vill betona att det ska forskas på alla delar inklusive ökad svensk köttproduktion.”

Sverigedemokraterna: 3 = Neutral / behöver utredas / delvis

”Vi behöver åstadkomma ökat stöd till forskning på hela livsmedelsområdet, inte enbart för just dessa varor.”

7. Livsmedelskedjans gröna omställning (valfri)

Hur vill ni underlätta och driva den gröna omställningen mot mindre fossilberoende inom livsmedelskedjan?

Vänsterpartiet: "Vi vill stärka det nationella stödet för ett fossilberoende jordbruk. Vi vill även fasa ut fossila subventioner till jordbruket samt införa kompensation till lantbrukare i syfte att undvika negativ påverkan på lönsamheten i jordbruket."

Socialdemokraterna: " Vi vill se en livsmedelsstrategi som också innehåller:

- åtgärder för att stärka konkurrensen i butiksled och därmed pressa livsmedelspriserna. Det nya konkurrensverket som riksdagen nyligen antagit kan förbättra förutsättningarna här.
- mål eller åtgärder för att stärka jordbrukets lönsamhet samtidigt som man minskar utsläppen
- tillräckliga insatser för att stärka vår beredskap i händelse av kris eller ytterst krig
- ett konsument- och folkhälsoperspektiv"

Miljöpartiet: "En omställning av livsmedelskedjan för att minska fossilberoendet är av enorm vikt för att vi ska klara våra klimatmål, samt minska sektorns sårbarhet för prischocker, och vi har många olika förslag på området. Vi driver på för energi- och resurseffektivisering samt mer återbruk och minskat svinn i hela livsmedelskedjan. När det gäller jordbruket vill vi exempelvis ersätta dagens fossila subventioner med ett grönt jordbruksavdrag, införa en biopremie så att lantbrukare har råd att tanka förnybart, stimulera ekologiska brukningsmetoder och utöka skattereduktioner för solkraft samt stimulera ökad produktion av förnybar el och hållbara biodrivmedel. Vi driver samtidigt på för bättre jordbrukspolitik på EU-nivå, och skarpare klimat- och miljökrav i handelsavtal. Ett av våra förslag att främja mer hållbart producerat svenskt kött är också att införa en antibiotikaskatt på importerat kött."

Centerpartiet: "Vi behöver få fart på elektrifieringen och fasa ut oljeberoendet. Vi vill se mer elproduktion från alla fossilfria kraftslag, ökade investeringar i klimat- och miljöteknik, mer inhemskt producerade biodrivmedel, snabbare tillståndsprocesser m.m. Allt detta behöver kopplas till långsiktiga politiska spelregler, en mer aktiv näringspolitik och en vision om Sverige som ledande grön företagsnation."

Liberalerna: "Liberalerna vill bryta fossilberoendet genom att bygga ut den fossilfria energi- och elproduktionen. Kärnkraft är avgörande för att vi ska ha mer planerbar och stabil elproduktion. Fordonsflottan behöver elektrifieras, likaså de delar av jordbruket där det går. Dessutom behövs goda förutsättningar att utveckla den gröna näringen genom innovation, forskning och entreprenörskap. Grunden till detta är livskraftiga företag."

Moderaterna: "Regelförenkling är grundläggande. Regelbördan måste minska och kostnaderna ligga närmare europeiska konkurrentländer. Vi prioriterar fossilfri mineralgödsel – Sverige har goda förutsättningar med tillgång på fosfor och el i norra Sverige. Jordbruket prioriteras för biodrivmedel-omställning då endast 3 procent av dieseln idag är fossilfri. Vi stödjer skattefrihet för biodrivmedel och biogas-produktion. Forskning i växtbaserade proteiner, metanreducerande foder och cirkulära lösningar är centralt. Klimatmålen måste nås utan att offra livsmedelsförsörjningen."

Kristdemokraterna: "Kriget i Ukraina har visat att vi måste öka den svenska livsmedelsproduktionen. Det måste finnas en lönsamhet för både primärproducenter och förädlare annars kan man aldrig ha råd att investera och utveckla sin verksamhet och därmed klara av den omställning som konsumenterna efterfrågar. Sänkta skatter, regelförenklingar och smidigare myndighetskontakter som har främjandeuppdrag är sådant som politiken kan ansvara för."

Sverigedemokraterna: "Den främsta prioriteringen är ökad svensk livsmedelsproduktion. Grön omställning och ökad livsmedelsproduktion behöver inte stå i konflikt med varandra, men vi kan se en tendens till det både i Sverige och internationellt. Stärkt lönsamhet i sektorn är grundläggande om nödvändiga investeringar för grön omställning ska kunna ske."

Svensk Dagligvaruhandel är branschorganisationen för dagligvaruhandeln i Sverige. Våra medlemmar är Axfood, Coop Sverige, ICA Sverige, Lidl Sverige och Livsmedelshandlarna.

Läs mer på svenskdagligvaruhandel.se

